

Gaat Google over lijken?

Op de bres voor ons erfgoed

Google vs The Authors Guild. Laat de internationale politiek het toe dat Google als enige partij ter wereld ‘legaal’ verweesde werken mag aanbieden? Gelukkig moet de rechter nog definitief uitspraak doen over de voorlopige schikking. Tijd voor actie!

Door Lex Slaghuis

In de Verenigde Staten is een rechtszaak gaande die de boekenindustrie wereldwijd op zijn kop kan zetten. Het bedrijf Google – bekend van de zoekmachine – heeft in samenwerking met verschillende topuniversiteiten ruim zeven miljoen boeken gedigitaliseerd. Google heeft deze gedigitaliseerde boeken vervolgens op verschillende manieren beschikbaar gesteld. Is dit een goede ontwikkeling voor bibliotheken, auteurs, lezers en samenleving of verkwanselen wij ons erfgoed?

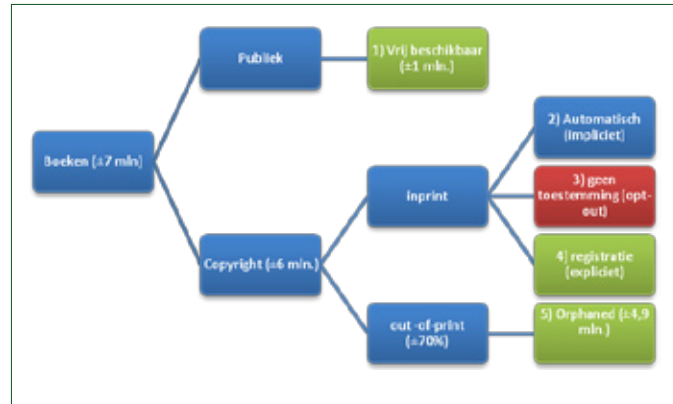
Van de ruim zeven miljoen boeken die Google heeft gedigitaliseerd, bestaat ongeveer een miljoen uit publiek werk. Publieke werken (publiek domein, zie figuur 1) stelt Google volledig be-

schikbaar voor publiek. De overige niet-openbare zes miljoen werken, boeken die dus onder copyright vallen, worden automatisch ontsloten door Google (zie figuur 2).

De rechthebbende kan via een opt-outregeling¹ expliciet aangeven dat dit niet gewenst is. Daarnaast kunnen rechthebbenden zich registreren bij Google om te delen in de opbrengsten die Google ontvangt met het openbaar maken van deze boeken². Stel dat je als auteursrechthebbende geen bezwaar maakt en je jezelf niet registreert, dan biedt Google jouw werk aan, maar jij krijgt er geen geld voor. Maar met de mensen die wel geregistreerd staan, wordt het verdiende geld wel gedeeld.

Figuur 1. Een voorbeeld van een publiek domein-werk in Google Books.

Figuur 2.

Boeken waarvan het vrijwel onmogelijk is om de rechthebbers te achterhalen, worden ook wel verweerde werken (orphan works) genoemd. Deze boeken vallen technisch gezien nog wel onder het copyright, maar wiens copyright? Sommige auteurs schrijven anoniem of de informatie over de auteur is zoekgeraakt, bijvoorbeeld bij faillissementen of door fusies van uitgeverij.

VOORLOPIGE SCHIKKING

Maar, copyright is copyright, dus door het openbaar maken van de gedigitaliseerde boeken kreeg Google een rechtszaak aan de broek van The Authors Guild. De twee partijen zijn tot een conceptschikking gekomen waar de rechter nog een definitieve uitspraak over moet doen. De volgende afspraken zijn in de conceptschikking gemaakt:

- Google mag tot 20 procent van de boeken met copyright tonen. Dit mogen tekstfragmenten zijn en daarnaast mag Google advertenties plaatsen.
- Google mag deze boeken 'verkopen' aan organisaties in bulkvorm (abonnementen) en los aan particulieren; in elektronische vorm en via *on demand printing*.
- De Book Rights Registry (BRR) wordt opgericht. Deze organisatie ontvangt bij aanvang 34,5 miljoen dollar en is verantwoordelijk voor het uitkeren van de 45 miljoen euro aan genoegdoening voor de reeds gedane overtredingen.
- Google dient 63 procent van de toekomstige opbrengsten op Google Book Search af te dragen aan de BRR als vergoeding voor het gebruik.
- De BRR verdeelt deze gelden (minus uitvoeringskosten) over de geregistreerde rechthebbers.

Google krijgt met het huidige schikkingsvoorstel toestemming om boeken van alle auteurs en rechthebbers te digitaliseren en aan te bieden in de Verenigde Staten. Omdat het een percentage van de omzet betreft, heeft Google eigenlijk een licentie genomen op het aanbieden van alle boeken onder copyright, tenzij er expliciet bezwaar wordt gemaakt. Google verdient dus 37 procent van de omzet op de 4,9 miljoen verweerde werken, bovenop het potentiële legale aanbod van 2,1 miljoen boeken. Hiermee heeft Google mooie zaken gedaan. Immers, zij zou de enige partij ter wereld zijn die 'legaal' verweerde werken mag aanbieden in de VS. Vooralsnog een prachtig monopolie, want andere

uitgevers kunnen niet zonder meer deze verweerde werken uitgeven. Als bijvoorbeeld een uitgever dezelfde positie als Google wil bereiken, dienen zij dezelfde rechtsprocedure te voeren.

Allereerst is het dan nog maar de vraag of ze onder dezelfde condities toegang tot deze 'markt' krijgen. Ten tweede zijn er niet veel partijen in staat zulke kostbare rechtszaken te voeren. En zonder de technologie en het marktaandeel van Googles zoekmachine zal een exploitatie niet makkelijk te realiseren zijn. Kortom, Google heeft een pracht van een monopolie gecreëerd, maar is dit eigenlijk wel middels een rechtvaardig proces verkregen?

De schikking kwam tot stand door een *class action*-rechtszaak. Dit is een rechtszaak waarbij een aantal benadeelden met elkaar een proces voert, ze allen belanghebbenden vertegenwoordigen en het resultaat voor iedere belanghebbende bindend is. Hoe zijn de belangen van verweerde werken en hun rechthebbers te vertegenwoordigen, terwijl deze partijen niet te vinden zijn? Juist partijen die wel zicht hebben op hun eigen rechten en deze actief uitoefenen middels The Authors Guild vormen geen goede representatie, want ze hebben belang bij het digitaliseren en aanbieden van verweerde werken, die dus niet hun eigendom zijn. Volgens de regeling worden de opbrengsten van verweerde werken verdeeld onder de geregistreerde rechthebbers.

DIEFSTAL VAN DODE AUTEURS

De vraag is natuurlijk of de dode auteurs van deze verweerde werken Google en de geregistreerde rechthebbers dat geld hadden gegund, of dat men dit liever ten goede van de samenleving had willen laten komen. Kortom, er is sprake van misrepresentatie van belanghebbenden, en deze 'diefstal' alleen al is een goede reden om tegen de schikking te zijn.

Daarbij valt op dat de reikwijdte en wijze van uitvoering van de schikking ook buiten de VS consequenties heeft; de rechtbank in de VS bepaalt ook het speelveld rond boeken elders. Boeken van rechthebbers van buiten de VS vallen onder de regeling als het boek is uitgegeven in de VS, of als het land van de auteur of uitgever andere auteursrechtelijke banden met de VS heeft³.

Dit gaat niet over enkele boeken, maar over grote volumes. Google digitaliseert alle aanwezige boeken in een aantal Amerikaanse universiteiten, maar doet dit inmiddels ook in Europa, onder andere samen met de Bibliothèque nationale de France (BnF). Volgens geruchten ontvangt de laatstgenoemde hiervoor zo'n 80

miljoen euro. Ook voor bijvoorbeeld Nederlandse uitgevers zijn er consequenties. Ook zij dienen zich bij Google te registreren voor deelname, dan wel bezwaar te maken tegen publicatie.

De Duitse overheid stelt inmiddels dat het een overtreding is van het Duitse copyright, de Franse overheid heeft officieel bezwaar gemaakt en de Europese Commissie heeft een onderzoek ingesteld. Google heeft daarop aangeboden een Europese vertegenwoordiging in te stellen bij het Books Rights Registry.

De Europese Commissie heeft ook nog een andere zorg. De schikking geeft Google alleen toestemming om de boeken en fragmenten aan te bieden in de Verenigde Staten. Terwijl juist Europa een grote leverancier is van verweesde werken, blijven we achter als het gaat om toegang tot de elektronische bibliotheek van de wereld. Kansen voor onderzoek, onderwijs en innovatie worden zodoende gemist.

Mocht Europa soortgelijke afspraken implementeren zoals in de VS zijn gemaakt, dan kunnen bibliotheken abonnementen nemen op Googles wereldbibliotheek. Sigaar uit eigen doos?

GEEN WERELDBIBLIOTHEEK

Kortom, genoeg redenen om ons hard te maken om deze schikking⁴ via internationale politiek te blokkeren. Maar dat betekent geen wereldbibliotheek en geen toegang tot lastig te vinden verweesde werken. Juist de overheid en internationale politiek zouden zich dan ook moeten buigen over de verweesde werken en een helder standpunt in moeten nemen.

In mijn ogen moeten we ons gaan inzetten om dit belangrijke corpus te bewaren én toegankelijk te maken voor publiek. Dit kan niet zolang de Auteurswet – ooit bedacht toen het digitale tijdperk nog niet bestond – onaangepast blijft. Verweesde werken worden overmatig beschermd door het copyright. Daarom zouden deze boeken tijdelijk, zolang de rechthebbenden niet zijn te vinden, vrijgegeven kunnen worden en verspreiding en gebruik ervan gevrijwaard van juridische vervolging.

Verweesde werken zijn zo vrij aan te bieden voor en door iedereen, en hoeven niet te zijn opgesloten in de systemen van Google of de kasten van bibliotheken. Op deze manier kunnen alsnog allerlei partijen, zoals uitgevers, bedrijven en bibliotheken geld verdienen. Niet rond de content, maar op de *value added* die er bij wordt aangeboden. Alleen dan kan er een nieuw, rechtvaardig ecosysteem rond verweesde werken ontstaan en wordt ons erfgoed niet te grabbel gegooid. **dib**

Lex Slaghuis is oprichter van wikiwise. Hij helpt organisaties slimmer te laten samenwerken en kennis te delen door de wiki-technologie. Ook is hij een van de initiatiefnemers van Hack de Overheid (www.hackdeoverheid.nl) en maakt hij zich hard voor verspreiding van open data door de overheid.

Noten

¹ www.googlebooksettlement.com/r/enter_opt_out

² https://books.google.com/booksrightsholders/r/new_claimant_info?hl=nl&cfe_set_lang=1

³ http://nl.wikipedia.org/wiki/Conventie_van_Bern_%281886%29

⁴ www.lira.nl/app/webroot/img/static/content/Notice-DUTCH.pdf

Om dit mogelijk te maken, heeft hij uw hulp nodig.

Als informatiespecialist doet u meer dan mensen in contact brengen met publicaties. U helpt hen de inspiratie te vinden die zij nodig hebben om doorbraken te realiseren. Om de nieuwste gadgets uit te vinden. Misschien zelfs om een wereldwijd probleem op te lossen. Als 's werelds toonaangevende aanbieder van informatiediensten kan EBSCO u hierbij helpen.

Wij doen dit door u toegang te bieden tot content van meer dan 79.000 uitgevers en door u te ondersteunen met een team van getrainde professionals. Daarnaast besparen onze informatiebeheerssystemen u veel tijd, waardoor u zich kunt richten op uw eindgebruikers.

Wie weet tenslotte waar het volgende genie uw hulp voor nodig zal hebben?

Neem vandaag contact met ons op!
mailnl@ebSCO.com
tel: +31 297 386 386

ebSCO.com

EBSCO

information to inspiration

Kwaliteitscontent • Beheer van bronnen • Toegang
Integratie • Consultatie